

Asia: VN/10855/2024

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköisestä tunnistamisesta, luottamuspalveluista ja eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä annettua EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot rajat ylittävän sähköisen tunnistamisen, sähköisten luottamuspalvelujen ja eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kansallisesta sääntelystä:

Hallituksen esitys edistää eIDAS-asetuksen muutosten toimeenpanoa, eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakoiden toteuttamista ja käyttöönottoa Suomessa. Lähtökohtaisesti mobiililaitteilla toimivia sovelluksia voidaan käyttää vahvaan tunnistautumiseen sähköisissä asiointipalveluissa, henkilöllisyystodistuksena käyntiasioinnissa sekä asiakirjojen hyväksytyyn sähköiseen allekirjoittamiseen. Lompakoihin voidaan tuottaa pidemmällä aikavälillä myös muita henkilöön liittyviä viranomaisten tai yksityisten toimijoiden antamia sähköisiä todistuksia.

Digi- ja väestötietoviraston toteuttama, viimeistään vuoden 2026 joulukuusta vapaaehtoisesti käyttöön otettavissa oleva ja lähtökohtaisesti maksuton ensimmäinen suomalainen lompakko on tarkoitettu luonnollisille henkilöille. Yksityiset toimijat voisivat esityksen mukaan tarjota pidemmällä aikavälillä tulevaisuudessa omia lompakoitaan luonnollisten henkilöiden lisäksi myös oikeushenkilöille, jolloin ne voisivat hyödyntää niitä asiakirjojen vahvassa sähköisessä leimaamisessa tai esimerkiksi työntekijöittensä valtuuttamisessa sähköisillä (attribuutti)todistuksilla. DVV myöntää luonnollisen henkilön tunnistetiedot kaikkiin ”ekosysteemin” lompakoihin.

Esitetyn lain toisen pykälän määritelmässä on avattu joitakin muuhun lainsäädäntöön viittaavia käsitteitä. Toisaalta joitakin keskeisiä (esimerkiksi hyväksytty sähköisen allekirjoittaminen) tai täysin uusia asetusmuutokseen liittyviä käsitteitä (esimerkiksi attribuuttitodistus) ei ole määritelty. Esityksen mukaan lompakot sisältävät rajapinnat, joiden kautta niillä voidaan luoda hyväksytyjä sähköisiä allekirjoituksia. Toisaalla tekstissä taas todetaan, että lompakoilla voidaan tehdä sähköisiä allekirjoituksia ja leimoja. Esityksessä olisi syytä tarkentaa, sisältävätkö lompakot valmiit toiminnallisuudet eri tiedostomuodoissa olevien asiakirjojen hyväksytyyn sähköiseen allekirjoittamiseen vai tarjoavatko ne vain niiden toteuttamista muissa palveluissa tukevat

varmenteet ja rajapinnat. Jälkimmäistä tulkintaa tukee nykyisellään esimerkiksi ekosysteemikuvauksen lause ”itse allekirjoitustoimenpide on usein integroituna osaksi isompaa sähköisen allekirjoittamisen palvelukokonaisuutta, jossa voidaan esim. mahdollistaa useamman toimijan peräkkäiset tai rinnakkaiset allekirjoitustyönkulut.”

Lainvalmistelussa on hyödynnetty kaupallisten palveluntarjoajien tukemiseksi asetuksen kansallista liikkumavaraa siten, että esityksen mukaan lompakoiden tarjoajat, samalla myös Digi- ja väestötietovirasto voivat periä maksuja niillä ammatillisessa käytössä suoritetuista hyväksytyistä sähköisistä allekirjoituksista. Esityksessä ei kuitenkaan määritellä, miten lompakoiden ammatillista käyttöä seurataan tai valvotaan. Siinä olisi myös syytä täsmentää, voidaanko henkilökohtaisia digitaalisia lompakoita käyttää julkisten tai yksityisten työnantajien asiakirjojen sähköiseen allekirjoittamiseen.

Julkisen hallinnon sähköisten asiointipalveluiden tulee hyväksyä lompakko vahvan sähköisen tunnistamisen välineenä vuoden 2026 joulukuuhun mennessä. DVV lisää korkean varmuustason lompakon yhdeksi Suomi.fi-tunnistuksen välineistä. Tämän lisäksi lompakolla tapahtuva tunnistaminen on mahdollista integroida asiointipalveluihin myös suoraan.

Huomiot koskien digitaalista henkilöllisyystodistusta:

Ei kommentteja

Huomiot kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta parantavista muutoksista:

Erinomaista, että saadaan ilman rahalaitossidonnaisuuksia oleva, uusi korkean vaatimustason mukainen tunnistautumistapa, jota voidaan käyttää EU:n laajuisesti. Hyvä asia on myös mahdollisten väärinkäytösten estämisen huomioon ottaminen jo heti alkuvaiheessa. Ensitunnistamisen varmentamisen lainsäädännön kiristämistä pidämme positiivisena, ja se helpottanee sähköisen tunnistusvälineen väärinkäyttötapausten selvitystä. Luottamuspalveluun liittyvien kolmansien osapuolten ehdotettua rekisteröintiä ja regulointia pidämme hyvänä ja tarpeellisena.

Huomiot koskien kansallista ekosysteemikuvausta:

Ekosysteemikuvaus selkeyttää esitystä ja konkretisoi kohdetta ja sen toimeenpanoa yleisellä tasolla. Toisaalta se herättää myös kysymyksiä.

Kuvauksen mukaan Digi- ja väestötietovirasto ”tarjoaisi automatisoituja käyttöönoton menetelmiä” Suomi.fi-tunnistukseen integroiduille asiointipalveluille samalla kun se lisää lompakon uudeksi Suomi.fi-tunnistuksen välineeksi. Jos julkishallinnon organisaatio käyttää asiointipalvelussaan vain Suomi.fi-tunnistusta eikä toteuta suoraa lompakotunnistusingegraatiota, edellyttääkö uuden välineen käyttöönotto Suomi.fi-palvelussa erillisiä toimenpiteitä, muutoksia myös sen asiointipalveluun?

Jos henkilöön on liitetty attribuuttitodistus, ovatko siihen sisältyvät tiedot sähköisten asiointipalveluiden käytettävissä tai sisällytettävissä henkilön sähköisiin allekirjoituksiin, jos hän on ne näihin tarkoituksiin osoittanut? Toisaalta todistusten tarjoamisen ja hyödyntämisen voidaan olettaa yleistyvän ja mahdollistuvan vasta pidemmän aikavälin kuluessa, koska asetus tai kansallinen lainsäädäntö eivät niitä erikseen edellytä.

Hanhela Topi
Luonnonvarakeskus

Määttä Jari
Luonnonvarakeskus